

Nr 142.

Av herrar **Kropp** och **Bärg** i Katrineholm, om pensioner åt tolv
 änkor efter arbetare vid Karl Gustavs stads gevärsfaktori.

De hårda tider, som nu trycka Sveriges inbyggare i allmänhet, göra sig särskilt kännbara för vissa klasser, som ej äga möjlighet eller förmåga att på något sätt åstadkomma ens det ringaste vederlag för utjämnande av de uppkomna missförhållandena. Hit höra ålderstigna och medellösa änkor. Även om det ej är tänkbart, att alla i sådan ställning skulle kunna av staten påräkna särskild hjälp för hindrandet av nöd och bekymmer, finnas dock några, vilka på grund av det förhållande, som varit rådande emellan staten och deras män, synas kunna hava anspråk på statsunderstöd för sin fortfarande utkomst. Vi avse nu närmast änkor efter arbetare med långvarig och trogen tjänst vid Karl Gustavs stads gevärsfaktori. Dylika arbetare måste, då deras anställning fortgått till dess den avbrutits antingen av döden eller av ålderdom och sjuklighet, anses likställda med statstjänstemän, för vilkas änkor staten har pensionsskyldighet. Att dylika arbetare ej kunnat erhålla fullmakt å sin anställning beror uteslutande på organisationen av den statsverksamhet, för vilken de ägnat sitt liv. För denna formella skiljaktighet böra emellertid varken arbetarna själva eller deras änkor undandragas de förmåner, staten bereder andra sina tjänare och deras änkor.

Vi våga nu vördsamt till riksdagen hänskjuta fråga om pension åt följande änkor efter personer, som haft anställning å gevärsfaktoret, och i sammanhang därmed meddela de upplysningar om inverkan omständigheter, som vi kunnat inhämta.

1. Stockmakaren Gustaf Anders Almqvists änka *Kristina Katarina Almqvist*, född Eriksson den 2 maj 1846. Vid sin död år 1907 hade

mannen under 17 år haft anställning vid faktoriet och var fortfarande där anställd. Änkan är medellös, åtnjuter folkpension med kronor 47: 20 årligen och är nu boende hos en sin dotter i Eskilstuna.

2. Förmannen Carl Johan Bergströms änka *Johanna Sofia Bergström*, född Andersson den 30 december 1848. Mannen erhöll år 1913 avsked med pension efter 50 års tjänst vid gevärsfaktoriet och erhållen medalj för nit och redlighet. Han dog 1915. Änkan är medellös, har kronor 70: 80 i pension och har tidtals haft fattigunderstöd. Hon bor hos en dotter, som har två barn att försörja.

3. Stockmakaren Anders Fredrik Bjurlings änka *Johanna Fredrika Bjurling*, född Blomqvist den 29 september 1842. Mannen var efter 38 års tjänst föreslagen till erhållandet av medalj år 1907, då döden inträffade. Enligt intyg av komministern i Eskilstuna församling är änkan mindre bemedlad. Hon har, enligt uppgift från annat håll, en årsinkomst av ej fullt 200 kronor.

4. Förmannen Anders Engbloms änka *Anna Sofia Carolina Engblom*, född Andersson den 13 december 1832. Mannen, som dog 1911, erhöll avsked med pension 1910 efter 60 års tjänst och erhållen silvermedalj. Änkan är medellös och har i folkpension kronor 47: 20.

5. Filaren Frans Alfred Grönlunds änka *Augusta Vilhelmina Grönlund*, född Hammarbäck den 15 juli 1857. Mannen erhöll efter 35 års tjänst och tilldelad silvermedalj avsked med pension år 1907 och avled 1917. Änkan är medellös och lider, enligt läkarbetyg, av sjukdom, på grund varav hennes arbetsförmåga är nedsatt.

6. Filaren Gustaf Bernhard Janssons änka *Carolina Vilhelmina Jansson*, född Holmström den 12 november 1840. Mannen, som erhållit silvermedalj, frånträdde sin anställning efter 40 års tjänst år 1913 med pension och avled år 1917. Änkan är, enligt intyg av pastor i Fors' församling, medellös. Hon underhålls av en dotter, som är lärarinna.

7. Förmannen Per Vilhelm Janssons änka *Klara Lovisa Jansson*, född Andersson den 5 september 1845. Mannen var under 22 år och fortfarande anställd vid faktoriet, då han år 1912 avled. Änkan, som har folkpension å kronor 70: 80, är i övrigt medellös och underhålls av sina barn.

8. Förmannen Emil Sundholms änka *Maria Eleonora Sundholm*, född Molin den 12 december 1876. Mannen avled år 1911 under anställning vid gevärsfaktoriet, vilken anställning han innehaft i 22 år. Änkan är medellös och har att försörja två barn av vilka det ena är fött efter fadrens död. Hon är medellös och, enligt läkarbetyg, »i

följd av kronisk magsjukdom och allmän svaghet oförmögen att genom arbete förvärva vad till livets uppehälle oundgängligen erfordras».

9. Verktygsarbetaren Carl Alfred Svedins änka *Stina Katarina Svedin*, född Jansson den 23 mars 1841. Mannen dog år 1911 under sin anställning vid gevärsfaktoriet, vilken han innehåft i 28 år. Änkan är medellös och har jämte folkpension å kronor 70: 80 fattigunderstöd.

10. Härdaren Carl Otto Westholms änka *Anna Sofia Westholm*, född Andersdotter den 2 april 1848. Mannen hade vid sitt avsked år 1909 i 34 år varit anställd vid gevärsfaktoriet och därunder erhållit silvermedalj och erhöll efter avskedstagandet pension. Änkan är medellös och sjuk. Hon har folkpension å kronor 62: 40 och försörjes i övrigt av en i Nyfors bosatt dotter.

11. Smidesarbetaren Ulrik Vidergrens änka *Anna Lovisa Vidergren*, född Andersson den 14 september 1846. Efter 30 års anställning vid gevärsfaktoriet erhöll mannen avsked år 1902 och avled 1911. Änkan är medellös och sjuklig. Hon har folkpension å kronor 70: 80 samt dessutom årligen 20 kronor i understöd från en enskild fond.

12. Brandvaktsförmannen Carl Oskar Vikstrands änka *Kristina Katarina Vikstrand*, född Löth den 21 februari 1834. Efter 32 års tjänst, varunder han erhållit silvermedalj, undfick mannen avsked med pension år 1910 och avled år 1917. Änkan är medellös. Hon har folkpension å kronor 70: 80 samt försörjes i övrigt av en måg, som är arbetare.

Samtliga nu omförmälta änkor, för vilka frejdbetyg vidfogas, åtnjuta medborgerligt förtroende.

För flera andra änkor efter faktoriarbetare har önskan om utverkandet av pension framställts; men som dessa icke befunnits vara i en särskilt bekymmersam ekonomisk ställning, ha vi ansett framställning om pension åt dem icke böra motionsledes göras. Vi hålla nämligen före, att även om, på grund av vad ovan anförts, ett allmänt berättigande till pension för änkor efter faktoriarbetare må anses föreligga, det likväl icke, då i allt fall rättigheten ej är i lag och författning försäkrad, bör ankomma på enskild motionär att taga initiativ till densamma bestående. Fördenskull ha vi begränsat vår vördsamma framställning till sådana fall, där verkligt behov och ömmande omständigheter förefinnas.

Vidkommande det belopp, som bör en var tillkomma, synes detta böra lämpligen bestämmas till 300 kronor årligen samt beräknas och utgå från och med innevarande år från allmänna indragningsstaten.

På grund av vad vi sålunda anført, få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen täcktes medgiva, att från allmänna indragningsstaten må från och med den 1 januari 1918 årligen till en var av ovanangivna tolv änkor efter arbetare vid gevärsfaktoriet, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, utbetalas pension å trehundra kronor.

Stockholm den 26 januari 1918.

E. C. Kropp.

A. J. Bärq.

Bilagor.

Frejdbetyg 1.

Att Kristina Katarina Almqvist, f. Eriksson, änka efter faktoriarbetaren Gustaf Anders Almqvist, född den 2 maj år 1846, (fyrtiosex), åtnjuter medborgerligt förtroende, är medellös, betygar Fors' församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Nils Olsson.
Pastoratsadjunkt.

Frejdbetyg 2.

Att änkan Johanna Sofia Bergström, f. Andersson, änka efter Carl Johan Bergström, faktoriförman, död 1915, född den 30 december år 1848 (fyrtioåtta) åtnjuter medborgerligt förtroende samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Carl W. Andeer.
Komminister.

Frejdbetyg 3.

Att änkan Johanna Fredrika Bjurling, född Blomqvist, änka efter Anders Fredrik Bjurling, stockmakare, död 1907, född den 29 september år 1842 (fyrtiotvå), åtnjuter medborgerligt förtroende samt är mindre bemedlad, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Carl W. Andeer.
Komminister.

Frejdbetyg 4.

Att änkan Sofia Carolina Engblom, född Andersson, änka efter Anders Engblom, förman, död 1911, född den 13 december år 1832 (trettio två), åtnjuter medborgerligt förtroende samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Carl W. Andeer.
Komminister.

Frejdbetyg 5.

Att Augusta Vilhelmina Grönlund, född Hammarbäck, änka efter förre faktoriarbetaren Frans Alfred Grönlund, född den 15 juli år 1857 (femtiosju), åtnjuter medborgerligt förtroende, är medellös, betygar Klosters församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Nils Olsson.
Pastoratsadjunkt.

(Tillägg till frejdbetyg 5.)

Änkan Augusta Vilhelmina Grönlund lider av polyarthrit is deformans och är hennes arbetsförmåga på grund härav nedsatt, vilket härmed på heder och samvete intygas. Eskilstuna den 19 januari 1918.

Hugo Möller.
Stadsläkare.

Frejdbetyg 6.

Att Carolina Vilhelmina Jansson, född Holmström, änka efter faktoriarbetaren Gustaf Bernhard Jansson, född den 12 november år 1840 (fyrtio), åtnjuter medborgerligt förtroende, är medellös, betygar Fors' församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Nils Olsson.
Pastoratsadjunkt.

Frejdbetyg 7.

Att Klara Lovisa Jansson, född Andersson, änka efter faktoriarbetaren Per Vilhelm Jansson, född den 5 september år 1845 (fyrtiofem), åtnjuter medborgerligt förtroende, är medellös, betygar Fors' församling i Södermanlands län den 22 januari 1918.

Nils Olsson.
Pastoratsadjunkt.

Frejdbetyg 8.

Att Maria Eleonora Sundholm, född Molin, änka efter faktoriarbetaren Emil Sundholm, född den 12 december år 1876 (sjuttiosex), åtnjuter medborgerligt förtroende, är medellös och har två minderåriga barn, födda 1905 20 december och 1912 3 februari, betygar Fors' församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Nils Olsson.
Pastoratsadjunkt.

(Tillägg till frejdbetyg 8.)

Änkan Maria Eleonora Sundholm, 41 år, från Västermarken 10, Eskilstuna, är i följd av kronisk magsjukdom och allmän svaghet oförmögen att genom arbete förvärva vad till livets uppehållande oundgängligen erfordras, vilket härmed på heder och samvete intygas. Eskilstuna den 22 januari 1918.

Sigurd Blom.
Stadsdistriktsläkare.

Frejdbetyg 9.

Att änkan Stina Katarina Svedin, född Jansson, änka efter faktoriarbetaren Carl Alfred Svedin, död 1911, född den 23 mars år 1841 (fyrtioett), åtnjuter medborgerligt förtroende samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Carl W. Andeer.
Komminister.

Frejdbetyg 10.

Att Anna Sofia Vestholm, född Andersdotter, änka efter Carl Otto Vestholm, faktoriarbetare, född den 2 april år 1848 (fyrtioåtta), åtnjuter medborgerligt förtroende, är medellös och sjuk, betygar Fors' församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Nils Olsson.
Pastoratsadjunkt.

Frejdbetyg 11.

Att änkan Anna Lovisa Vidergren, född Andersson, änka efter smidesarbetaren Ulrik Vidergren, död 1911, född den 14 september år 1846 (fyrtiosex), åtnjuter medborgerligt förtroende samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Carl W. Andeer.
Komminister.

Frejdbetyg 12.

Att änkan Kristina Katarina Vikstrand, född Löth, änka efter faktoriarbetaren Carl Oskar Vikstrand, död 1916, född den 21 februari år 1834 (trettiofyra), åtnjuter medborgerligt förtroende samt är medellös, betygar Eskilstuna församling i Södermanlands län den 22 januari år 1918.

Carl W. Andeer.
Komminister.